

Balio Sruogos atvirlaiškis Juozapai Sruogai, 1946-01-13, iš Vilniaus - į Kauną

1946 sausio 13

1946 sausio 13

Mielas Juozapai,

Gavau Tavo atvirutę iš Pasvalio. Džiaugiuos, kad Tavo sveikata gerėja. Mykolaitienė [1] buvo šiek tiek pasitaisius, bet dabar vėl galva jai ir toliau sukasi. Daro jai kažkokias tenai injekcijas. Bet pasekmių dar nematyti. Man labai nemalonu, kad aš nieko negalėjau padaryti tau dėl elektros. Panaši padėtis ir pas mane. Iš rudens buvo šokia tokia mirkčiojanti švieselė, bet dabar jau trečias mėnuo sėdžiu patamsy. Nieko negaliu padaryti. Visas miestas turi elektrą, bet mūsų namuos nėra, nežiūrint, kad čia gyvena viena profesūra, rašytojai ir šiaip įtakingi bei atsakingi žmonės. Visos mūsų sutartinos pastangos vaisių neduoda. Nepadedą nei Rašytojų sąjunga [2]. Dėl tų pačių aplinkybių man juo sunkiau kas padaryti Kaune. Viena – ką pasakoja žmonės apie galimybes, ir visai kas kita, kai reikia praktiškai padaryti. Tad atleisk, bet tai išeina ne dėl mano blogos valios.

Geriausių linkėjimų šeimai.

Tavo Boles [3] [1r] // [1v] //

KOMENTARAI

[1] Emilija Kvederaitė-Mykolaitienė (1901–1983) – Vinco Mykolaičio-Putino žmona. Nuo 1944 m. namo Tauro g. 21 gyventoja, 1945–1947 m. Balio Sruogos kaimynė Vilniuje.

- [2] Balys Sruoga buvo padavęs pareiškimą Rašytojų sąjungos pirmininkui, kurio prašė išspręsti iškilusią elektros problemą. Rašytojas pirmiausia išvardijo Vilniaus universiteto namuose, Tauro g. 21, aštuoniuose butuose gyvenusius asmenis (Vincą Mykolaitį-Putiną, gydytoją Vytautą Baroną, Alfonsą Gučą, Konstantiną Jablonskį, Juozą Bulavą, Bujoką, Kostą Korsaką, Haliną Korsakienę, Eugeniją Meškauską, Michaliną Meškauskienę, partorgą Adomavičių), nurodydamas jų pareigybes. Paskui apibendrina: „Visi gyventojai yra atsakingi literatūros ir mokslo darbininkai, kurių kūrybinis darbas vyksta namie. Tuo tarpu mūsų gyvenamasai namas nuolat skendi tamsoje, – net ir tuomet, kai kaimyninių gatvių (Jasinskio, Uosto, Gedimino) namai yra ryškiai apšviesti, mūsų namas gyvena balanso gadynę.

Oficialiai esame prie elektros tinklo prijungti, bet tai menka paguoda: dažnai šviesa duodama tokia menka, kad vis tiek nieko nematyti; arba ji įjungžiama apie 10–11–12 valandą nakties, kai reikia normaliai eiti gulti; dažnai gi – visiškai šviesos neduodama (o kaimyninių gatvių namai žiba tviska!).

Šitokia šviesos tiekimo padėtis ne tiktai gadina visų įvardintų atsakingų darbininkų sveikatą (akis ir nervus), – ji trukdo jų pašaukimo tiesioginį kūrybinį darbą, – trukdo eiti pareigas, kurias jiems patikėjo valstybė.

Todėl tad prašau nedelsiant padaryti atitinkamų žygių: a) kad elektros tiekimo reikalas būtų mūsų namui tinkamai sutvarkytas, – netrukdyti dirbti darbo ir eiti pareigas; b) kad būtų paskirtas mum papildomas limitas, nes oficialusiai bendras limitas mum yra žiemos metu visiškai nepakankamas; rašytojo ir profesoriaus kūrybinis darbas vyksta namie, jie negali būti šiuo atžvilgiu prilyginami kitų darbo kategorijų darbininkam“ (Balio Sruogos pareiškimas Petruvi Cirkai, Vilnius, 1945-12-09, [pasirašytas mašinraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 1098, l. 1r, 2r).

1945 m. rudenį Balys Sruoga sprendė panašias namų ūkio problemas (išsipirkinėjo maisto korteles, vargo dėl malkų), rūpinosi buto Vilniuje remontu ir elektra: „Intensyvus darbas, į kurį B. Sruoga, kaip įprasta, metėsi nepaisydamas valandų nei sveikatos išteklių, reikalavo sąlygų, o jos nebuvo lengvos. Vargino ne tik bendri, po karo kiekvieną daugiau ar mažiau lietę nepritekliai. Niekada per daug nesidomėjęs buitimi, nuolat kalbėjęs apie savo nepraktiškumą, B. Sruoga dabar, ypač turint galvoje pokario sąlygas ir lageryje pairusius nervus, jautėsi visiškai bejėgis spręsti bet kokius praktiškus reikalus, – o jie griuvo vienas po kito. Problema darėsi viskas – maistas (net turint kortelių, reikėdavo stovėti varginančiose eilėse prie produktų, po to gaminti valgį), kuras (malkas gavo šlapias, nepjautas), šviesa (kone tris rudens ir žiemos mėnesius elektą namie įjungdavo tik vidurnaktį), buto remontas (reikėjo sudėti per karą išdaužytus, fanera užkalinėtus langus, sutvarkyti aplaužytas duris, bombų skeveldrų išvarpytas sienas)“ (Algis Samulionis, *Balys Sruoga*, Vilnius: Vaga, 1986, p. 346). Todėl rašytojas kreipėsi į VU vadovybę: „Gal jūs paduosit mano vardu pareiškimą prorektoriumi Bučiui, kad jis padarytų mūsų bute remontą; reikia: 1) mano ir Jablonskio kambariuose įdėti stiklai, 2) sutvarkyti virtuvės langas ir durys.

Visuose mūsų namų butuose remontas padarytas, viskas sutvarkyta, tiktai pas mus – ne. Kuo gi mes blogesni už kitus?“ (Balio Sruogos laiškas Alfonsui Gučiui, iki 1945-09-10, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 1104, l. 1r).

- [3] Balys Sruoga (1896–1947) – Juozapo Sruogos brolis, Vilniaus universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dėstytojas, profesorius. 1940–1943, 1945–1947 m. namo Vilniuje, Tauro g. 21–3, gyventojas.